

Náučný chodník Mokrade Hnilca

Kraj:	Košický
Okres:	Rožňava
Geomorfologická jednotka:	Slovenský raj
Geologická jednotka:	gemerské pásmo
Chránené územia:	Národný park Slovenský raj a národná prírodná rezervácia Hnilecká jelšina
Prístup:	bus Stratená, Dobšinská Ľadová Jaskyňa; vlak Dobšinská Ľadová Jaskyňa
Východisko:	Stratená, Dobšinská Ľadová Jaskyňa, parkovisko pri štátnej ceste č. 67
Trasa:	Stratená, Dobšinská Ľadová Jaskyňa, parkovisko pri štátnej ceste č. 67 - žel. zast. Dobšinská Ľadová Jaskyňa
Dĺžka, prevýšenie:	0,5 km, prevýšenie 15 m
Čas prechodu:	0,5 h
Počet zastávok:	10
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, ochranárske

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Chodník je v východisku prepojený na červenú, modrú, žltú i zelenú turistickú značku.

Rok otvorenia: 2009

Textový sprievodca: skladačka Mokrade Hnilca. Náučný chodník (vyd. Štátna ochrana prírody SR, Banská Bystrica, 2015)

Aktuálny stav: Chodník je v dobrom stave.

Kontakt: Správa Národného parku Slovenský raj so sídlom v Spišskej Novej Vsi, Štefánikovo nám. 9, 052 01 Spišská Nová Ves, tel. 053 / 4422 010

Poznámka: Značná časť náučného chodníka vedie po drevených mostíkoch, ktoré sú uložené na často rozmočenej pôde.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie v spojení s návštevou Dobšinskej ľadovej jaskyne.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Hnilec. Vodný tok prameniaci severovýchodne pod vrcholom Kráľovej hole v Nízkych Tatrách. Preteká cez Slovenský raj a Volovské vrchy, do Hornádu sa vlieva po necelých 90 km pri Margecanoch. Na hornom toku v malebnej doline na rozhraní Slovenského raja a Volovských vrchov má ráz horskej bystriny. Ide o epigenetickú prielomovú dolinu. Nad obcou Stratená tečie Stratenským kaňonom, krajinársky atraktívnym, po celej dĺžke lemovaným skalnými zrázmi okolitých vrchov, ktorým vedie aj náučný chodník Stratenský kaňon. Prísne sa chráni územie od prameňa Hnilca cez Stratenú až po vodnú nádrž Palcmanová Maša ako zóny A a B Národného parku Slovenský raj, preto aj náučný chodník bol vybudovaný práve v tejto časti jeho toku. V oblasti horného Hnilca leží prírodná rezervácia Martalúžka, národná prírodná rezervácia Hnilecká jelšina a národná prírodná pamiatka Dobšinská ľadová jaskyňa.

Národná prírodná rezervácia Hnilecká jelšina. Chránené územie na kontakte Slovenského raja a Nízkych Tatier severozápadne od Dobšinej, vyhlásené v roku 1988 na ochranu zachovalých zriedkavých mokradových spoločenstiev nivy Hnilca povyššie Dobšinskej ľadovej jaskyne s výskytom chránených a ohrozených druhov flóry a fauny. Mokrad predstavuje slatinný typ (zamokrenie spôsobuje vysoká hladina podzemnej vody) s vysokým obsahom vápnika a horčíka. Charakteristické sú tu podhorské jelšové lesy napr. s jazyčníkom sibírsym, reliktom flóry z doby ľadovej, a vydrou riečnou. Jej východná časť je čiastočne sprístupnená náučným chodníkom Mokrade Hnilca.

Národná prírodná pamiatka Dobšinská ľadová jaskyňa. Chránené územie v Slovenskom raji vo svahu v doline Hnilca nad obcou Stratená na severovýchod od Dobšinej. Vyhlásené v roku 1964 na ochranu 1 232 m dlhej a 112 m hlbokoj inaktívnej fluviookrasovej jaskyne s ľadovou výplňou. Charakterom zaľadnenia patrí medzi najvýznamnejšie jaskyne na svete. Je súčasťou systému Stratenskej jaskyne. Vznikla v druhohorných stredotriasových svetlých steinalmských a wettersteinských vápencoch stratenského príkrovu pozdĺž tektonických porúch bývalým ponorným tokom Hnilca. Až tu si uvedomíme, ako hlboko sa Hnilec zahĺbil od konca terciéru, keď súčasný tok leží o cca 130 m nižšie. Vchod do jaskyne leží v nadmorskej výške 971 m. Prepadnutím jaskynných priestorov (priepasť Duča) vznikol vrecovitý priestor s kumuláciou studeného vzduchu a ideálnymi podmienkami pre tvorbu ľadu. Má jeden otvor, ktorým sa cez zimu dostáva do vnútra studený vzduch a ten sa udržuje počas celého roka. Priemerná teplota v jaskyni sa pohybuje od -3,9 °C v zaľadnených do +3,5 °C v nezaľadnených častiach. Ľadová výplň sa vyskytuje vo forme podlahového ľadu,

ľadopádov, ľadových stalagmitov a stĺpov. Zaľadnená plocha je 9 772 m², objem ľadu viac ako 110 100 m³. Najväčšia hrúbka ľadu 26,5 m je vo Veľkej sieni. Patrí medzi prvé elektricky osvetlené jaskyne na svete (1887). Známa bola aj letným korčuľovaním, ktoré sa prvýkrát uskutočnilo v roku 1893. V roku 2000 bola zapísaná na Zoznam svetového dedičstva UNESCO. Je sezónne (v lete) prístupná po 515 m dlhom okruhu (30 min). Vedie k nej náučný chodník k Dobšinskej ľadovej jaskyni.

Stratená. Obec severne od Dobšinej v údolí rieky Hnilec v južnej časti Slovenského raja. V minulosti banícka osada, známa vysokými pecami, ktoré postavili v roku 1783 Csákyovci. Neskôr prešli do vlastníctva Coburgovcov. Posledná vysoká pec pracovala do roku 1927. Obyvateľstvo sa zaoberalo ťažbou dreva, stavbou okolitých tunelov a prácou vo vysokých peciach. V obci sa dodnes zachovali zvyky, oslavy Slovenského národného povstania a oslobodenia obce. V kaplnke, postavenej okolo roku 1800, sa nachádzala drevená plastika Márie Magdalény z dielne Majstra Pavla z Levoče. Dnes je umiestnená v rímskokatolíckom kostole.

Národný park Slovenský raj. Slovenský raj je krasové horské územie juhozápadne od Spišskej Novej Vsi, považované za jednu z najkrajších prírodných oblastí Slovenska. Z geomorfologického hľadiska patrí do Spišsko-gemerského krasu. V geologickej stavbe prevládajú triasové vápence, v menšej miere sa vyskytujú aj dolomity. V oblastiach budovaných vápencami sú dobre zachované zvyšky zarovnaných povrchov z obdobia terciéru. Najstarším je mierne zvlnená severozápadná časť planiny Glac, kde sú zachované relikty staropaleogénneho reliéfu (okolo 40 mil. rokov). Rozsiahly zarovnaný povrch z mladších treťohôr (6 mil. rokov) predstavujú krasové planiny s nadmorskou výškou 1 000 - 1 110 m, ako sú Glac, Geravy, Skala, Pelc a iné. Sú dotvorené krasovými formami (závrty, úvaly, ponory, škrapy), vo veľkej miere aj podzemnými (jaskyne a priepasti - unikátny je komplex Stratenskej jaskyne). V reliéfe dominujú okrem spomínaných krasových planín riečne doliny, ktoré územie zarovnaného povrchu rozčleňujú. V okrajových častiach sú to kaňonovité doliny Hnilca a Hornádu. Do planín sa zarezávajú mnohé tiesňavy, napr. Veľký Sokol, Malý Sokol, Kysel, Piecky, Suchá Belá a iné. V tiesňavách nachádzame vodopády, skalné stupne, kaskády a pereje. Slovenský raj bol pôvodne vyhlásený v roku 1964 ako druhé veľkoplošne chránené územie (po TANAPE) a vôbec prvá chránená krajinná oblasť (CHKO) na Slovensku. V roku 1988 namiesto CHKO Slovenský raj vznikol Národný park Slovenský raj. Tento bol v roku 2016 novo vyhlásený s novou vnútornou štruktúrou (zonácia). Zároveň je územím európskeho významu Slovenský raj ako aj chráneným vtáčím územím Slovenský raj (súčasti sústavy Natura 2000).

Názvy informačných panelov

1. Náučný chodník Mokrade Hnilca
2. Prírodné hodnoty územia
3. Lúčne biotopy
4. Obojživelníky
5. Fauna spätá s riekou
6. Hospodárenie na lúkach
7. Tok rieky
8. Brehové porasty a lužný les
9. Rašeliniská
10. Náučný chodník Mokrade Hnilca

